

Kipeperushi kuhusu haki za wanafunzi

Familia zinahitaji kujua nini kuhusu haki ya kupata elimu?

Elimu jumuishi ni haki ya wote.

Nchi nyingi zimetia sainsi na kuridhia kitu kinachoitwa Mkataba wa Haki za Watu Wenye Ulemavu, ambao unawapa wanafunzi wote wenye ulemavu haki ya kwenda shule katika mazingira jumuishi na wenzao wasio na ulemavu.

Elimu jumuishi inanufaisha watu wote. Ikiwa watoto wenye ulemavu na wasio na ulemavu wataenda shuleni pamoja na kujifunza pamoja katika darasa moja:

- ✓ Walimu watakuwa tayari kusaidia wanafunzi wa aina mbalimbali, wanafunzi wote watafaidika.
- ✓ Watoto na vijana watajifunza kuishi kama jamii jumuishi, wakikubali utofauti wa kila mtu.
- ✓ Kujifunza katika madarasa jumuishi kunawapa watoto wote stadi muhimu za kuishi na kutangamana katika jamii yenye utofauti.
- ✓ Elimu inakuwa yenye manufaa zaidi, kwa sababu wanafunzi wanapofanya kazi kwa ushirikiano katika vikundi vyenye utofauti, hiyo inawawezesha kujifunza mengi zaidi, kujifunza kwa njia bora zaidi na kutumia kwa vitendo maadili kama vile heshima, ushikamano na kuzingatia hisia za wengine.

Elimu jumuishi ina kanuni tatu za msingi:

Kuwepo

Inarejelea ufikiaji na kudumu katika shule ya kawaida, ili wanafunzi wote wahudhurie na kubaki shuleni hadi watakapomaliza viwango vya elimu vya lazima.

Ushiriki

Inarejelea ushiriki amilifu wa wanafunzi katika michakato ya kujifunza, wakiwa na hisia ya kuwa sehemu ya mchakato, kuthaminiwa na kuwa na ustawi wa kihisia. Kwa mfano, wanafunzi wenye ulemavu lazima washiriki katika shughuli zote za shule kama wenzao wasio na ulemavu hata kama itabidi mabadiliko fulani yafanywe ili kufanikisha hilo.

Maendeleo

Inarejelea mafanikio ya kujifunza yaliyofikiwa na wanafunzi wenye ulemavu. Mafanikio hayo lazima yalingane na mahitaji na mapendeleo yao wakati wa kujifunza. Watu wote wana uwezo wa kujifunza na kwamba mipaka ya kujifunza haitokani na mtu binafsi bali muktadha. Tathmini (ya ufundishaji na ya kisaikolojia au ya ufundishaji) inapaswa kuzingatia sifa na uwezo wa mwanafunzi, na mtindo wake wa kujifunza - haipaswi kutegemea tu utambuzi.

Baadhi ya mambo ambayo shule zinaweza kuuliza wazazi kufanya yanaweza kukiuka haki za wanafunzi - haya hayawezi kujadiliwa na hayawezi kuruhusiwa katika taasisi ya elimu:

- Wazazi hawawezi kulazimishwa kuajiri mwangalizi au “mwalimu msaidizi” kama sharti la shule kumkubali mtoto wao shuleni.
- Familia si lazima itoe malipo ya ziada ili kusajili au kuhifadhi nafasi kwa ajili ya mwanafunzi mwenye ulemavu.
- Wazazi hawapaswi kamwe kutoa ripoti ya kisaikolojia-kielimu, ripoti ya neva, uchunguzi wa kiakili, au cheti cha ulemavu ili mwanafunzi aandikishwe shuleni.
- Maendeleo ya mwanafunzi shuleni hayawezi kutegemea matokeo ya uchunguzi wa kimatibabu.